

[Motorvoertuigen voor praktijkexamen C](#)

[Motorvoertuigen voor praktijkexamen E
achter C](#)

[Vrachtauto met aanhangwagen](#)

[Trekker met oplegger](#)

[Motorvoertuigen voor praktijkexamen D](#)

[Motorvoertuigen voor praktijkexamen E
achter D](#)

Voertuigeisen categorieën CDE

Deze voertuigeisen zijn van toepassing op voertuigen die gebruikt worden voor C, D, CE en DE examens.

Voertuigen die niet aan de genoemde voertuigeisen voldoen maar:

- vóór 1 oktober 2003 daadwerkelijk in gebruik waren voor deze examens,
- en waarvan het kentekenbewijs voor 1 oktober 2003 al op naam stond van het opleidingsinstituut dat de aanvraag voor het examen verzorgt,
- en voldoen aan de voertuigeisen voor examenvoertuigen die voor 1 oktober 2003 van kracht waren, mogen tot en met 30 september 2013 in gebruik blijven voor de bovengenoemde examens.

N.B.: Voertuigen die zijn of worden overgenomen van een ander opleidingsinstituut en die verder voldoen aan de bovenstaande bepalingen, mogen ook door het overnemende opleidingsinstituut tot en met september 2013 in gebruik blijven voor de bovengenoemde examens. Hiertoe dient wel een kopie van het kentekenbewijs van de vorige eigenaar bij de documenten van het examenvoertuig aanwezig te zijn.

Motorvoertuigen voor het praktijkexamen C

Toegelaten zijn vrachtauto's:

- die mogen en kunnen rijden met een snelheid van tenminste **80 km. per uur**;
- waarvan de toegestane maximummassa tenminste **12.000 kg.** bedraagt;
- waarvan de feitelijke totale massa tenminste **10.000 kg.** bedraagt;
- die zijn beladen met een lading van tenminste **3.000 kg.**;
- waarvan de lading **gelijkmatig verdeeld** en **deugdelijk vastgezet** moet zijn en bij voorkeur dient te bestaan uit **zand, grind of beton**;
- waarvan de wielbasis tenminste **4,50 meter** bedraagt;
- met een totale lengte van tenminste **8,00 meter**;
- met een breedte van tenminste **2,40 meter**;
- die zijn voorzien van een **tachograaf** in overeenstemming met de wettelijke voorschriften alsmede van een deugdelijke en goed werkende **toerenteller**, die ook voor de juridische bestuurder goed leesbaar is;
- die zijn voorzien van navigatieapparatuur;
- die zijn voorzien van een **niet-doorzichtige gesloten doosvormige** opbouw of huif, niet zijnde een tank of tankcontainer;
- waarvan de opbouw of huif nagenoeg **de lengte en breedte** van de laadvloer heeft en minimaal **de hoogte** van de cabine;

Motorvoertuigen voor praktijkexamen C

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter C

Vrachtauto met aanhangwagen

Trekker met oplegger

Motorvoertuigen voor praktijkexamen D

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter D

- 13** uitgerust met een **niet-automatische** gangwissel of koppeling. De koppeling dient met de voet bediend te worden;
- 14** met een versnellingsbak met tenminste **8 voorwaartse** versnellingen. De versnellingsbak dient met de hand geschakeld te worden;
- 15** die zijn voorzien van **ABS**;
- 16** welke voorzien zijn van een zogenaamde '**dubbele bediening**' met pedalen met een stroef oppervlak, die zijn aangebracht op nagenoeg dezelfde hoogte boven de vloer en nagenoeg dezelfde afstand tot het schutbord als de pedalen van de feitelijke bestuurder en waarmee de juridische bestuurder de bedrijfsrem en de koppeling vanaf zijn zitplaats te allen tijde doeltreffend kan bedienen. Een eventueel aanwezig gaspedaal aan de zogenaamde 'dubbele bediening' dient voor de aanvang van het examen te worden verwijderd of opgeklapt. Gaat het rechter koppelingspedaal mee bij de bediening van het linker, dan mag in geen geval de voet van de juridische bestuurder in het gedrang komen. Naast de pedalen dient dan voldoende ruimte aanwezig te zijn;
- 17** die aan de uiterste voor- en achterzijde zijn voorzien van de voorgeschreven **L-borden**. Deze borden moeten zich in verticale stand en haaks op de lengteas op het motorvoertuig bevinden, niet achter een ruit. Aan de voor- en achterzijde van het voertuig, zowel aan de linker- als aan de rechterzijde op een hoogte van tenminste 1 meter boven het wegdek. Het zicht erop mag niet worden belemmerd;
- 18** die zijn voorzien van 4 originele of **4 gelijkwaardige buitenspiegels**, waarmee zowel de feitelijke bestuurder als de juridische bestuurder het rechts en links naast en achter hem gelegen wegedeelte kan overzien. Die spiegels moeten voldoen aan de wettelijk gestelde eisen. Zij moeten zodanig kunnen worden afgesteld dat de juridische bestuurder aan de linkerzijde van het voertuig de bovenste spiegel en aan de rechterzijde van het voertuig de onderste spiegel tot zijn beschikking heeft, waardoor:
- met de linker buitenspiegel de linkerkant van de vrachtauto zichtbaar is vanaf de achterzijde van de vrachtauto tot ter hoogte van de achterzijde zitplaats feitelijke bestuurder én een zo groot mogelijk deel van het wegedeelte links naast en achter de vrachtauto kan worden overzien met minimaal het wettelijk voorgeschreven gezichtsveld;
  - met de rechter buitenspiegel de rechterzijde van de vrachtauto zichtbaar is vanaf achterzijde vrachtauto tot ter hoogte van de achterzijde rechterportier én een zo groot mogelijk deel van het wegedeelte rechts naast en achter de vrachtauto kan worden overzien, met minimaal het wettelijk voorgeschreven gezichtsveld;
  - die zijn voorzien van twee '**dakspiegels**', links voor gebruik door de juridische bestuurder en rechts voor gebruik door de feitelijke bestuurder.
  - die zijn voorzien van twee '**volgspiegels**', links voor gebruik door de juridische bestuurder en rechts voor gebruik door de feitelijke bestuurder, waarmee in bochten en overige wegedeelten een zo groot mogelijk deel van de weg naast het voertuig kan worden overzien evenals een zo groot mogelijk deel van de onder- en bovenzijde van het voertuig;
  - die zijn voorzien van een z.g. '**hoekspiegel**' of '**oogspiegel**';
  - die zijn voorzien van een z.g. '**dobblispiegel**' of een '**camerasysteem**' dat de dode hoek zichtbaar maakt;
  - die zijn voorzien van een vooruitkijkspiegel of -camera;
- 19** die zijn voorzien van een **slaapcabine**;
- 20** Voertuigen voor het eerst in gebruik genomen na 30 september 2004 en voertuigen, voorzien van een slaapcabine, in gebruik genomen voor 1 oktober 2004, dienen voorzien te zijn van een **deugdelijke derde zitplaats** volgens de definitie zitplaats uit de Regeling voertuigen. Deze zitplaats dient tevens:
- a. naar voren gericht te zijn
  - b. voorzien te zijn van tenminste een heupgordel
  - c. voor een volwassen persoon een behoorlijke zitplaats te bieden
  - d. voldoende zicht te bieden op de verkeerssituatie

Motorvoertuigen voor praktijkexamen C

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter C

Vrachtauto met aanhangwagen

Trekker met oplegger

Motorvoertuigen voor praktijkexamen D

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter D

e. zodanig geplaatst dat de juridische bestuurder en de feitelijke bestuurder op geen enkele wijze worden gehinderd.

Voor voertuigen voor het eerst in gebruik genomen na 31 oktober 2011 geldt aanvullend dat de derde zitplaats, conform de eisen in de Regeling voertuigen, vermeld moet zijn op het kentekenbewijs.

21 in de cabine van het motorvoertuig moeten op een voor de juridische bestuurder duidelijk zichtbare plaats leesbaar de volgende **gegevens van het motorvoertuig** staan vermeld:

- het totale gewicht
- de hoogte
- de lengte
- de breedte
- de hoogste asdruk

22 Opnameapparatuur in het examenvoertuig is toegestaan mits deze is uitgeschakeld en de opnameapparatuur zo is geplaatst dat deze het gezichtsveld van de examinerator en de bestuurder niet belemmert en de veiligheid van de examinerator niet in gevaar brengt. De examinerator heeft het recht te vragen en/of te controleren of de opnameapparatuur is uitgeschakeld. Indien de examinerator niet overtuigd is dat de opnameapparatuur is uitgeschakeld zal het examen geen doorgang vinden. Bij overtreding zullen de sancties genoemd in het hoofdstuk examenprocedures van het CCV-vademecum worden toegepast.

Toelichting bij punt 13 en 14

Bij elke gangwissel dient aan de volgende eisen te worden voldaan:

- *De bestuurder bepaalt zélf het moment van gangwissel;*
- *De bestuurder bepaalt zélf welke gangwissel wordt uitgevoerd;*
- *De bestuurder bedient met zijn voet de koppeling;*
- *De bestuurder bedient met zijn hand de versnellingsbak.*

Motorvoertuigen voor het praktijkexamen C automatisch

Toegelaten zijn vrachtauto's die voldoen aan alle hierboven gestelde eisen, met uitzondering van punt 13 en 14.

Voertuigen voor het praktijkexamen E achter C

Vrachtauto met aanhangwagen

Als trekkende motorvoertuigen zijn toegelaten de motorvoertuigen die zijn toegelaten voor de categorie C (schakel of automatisch).

Toegelaten zijn aanhangwagens:

- 1** met **tenminste twee assen**, waarvan maximaal één gestuurde (voorste) as (schamelaaanhangwagen), dan wel met een samenstel van twee of meer assen in het midden waarvan zowel de assen als de wielen niet stuurbaar of zelfsturende zijn (middenasaanhangwagen). In geval van een middenasaanhangwagen dient de koppeling als volgt onder het trekkende motorvoertuig te zijn bevestigd:
  - Afstand hart achterste as tot hart koppeling ten hoogste 1,55 meter.
  - Afstand wegdek tot hart koppeling in rijstand ten hoogste 0,7 meter.
- 2** waarvan de lengte van de trekboom van de middenasaanhangwagen, gemeten van hart trekoog tot hart assenstel, tenminste **5 meter** bedraagt in de rechthoek stand.
- 3** waarmee het aan- en afkoppelen op eenvoudige en deugdelijke wijze kan geschieden;
- 4** die een lengte hebben van tenminste **8 meter**;

Motorvoertuigen voor praktijkexamen C

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter C

Vrachtauto met aanhangwagen

Trekker met oplegger

Motorvoertuigen voor praktijkexamen D

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter D

- 5 met een breedte van tenminste **2,40 meter**;
- 6 die zijn voorzien van **ABS**;
- 7 waarvan de toegestane maximummassa van de combinatie of vrachtauto met aanhangwagen tenminste **20.000 kg.** bedraagt;
- 8 waarvan de feitelijke totale massa maximum massa van de combinatie of vrachtauto met aanhangwagen tenminste **15.000 kg.** bedraagt;
- 9 die zijn beladen met een lading van tenminste **3.000 kg.**;
- 10 waarvan de lading **gelijkmatig verdeeld** en **deugdelijk vastgezet** moet zijn en bij voorkeur dient te bestaan uit **zand, grind of beton**;
- 11 waarvan de totale lengte van de combinatie of vrachtauto met aanhangwagen tenminste **16 meter** bedraagt;
- 12 die zijn voorzien van een **niet doorzichtige gesloten doosvormige** opbouw of huif, niet zijnde een tank of tankcontainer;
- 13 waarvan de opbouw of huif nagenoeg **de lengte en breedte** van de laadvloer heeft en minimaal **de hoogte** van de cabine van het trekkende motorvoertuig;
- 14 die zijn voorzien van de voorgeschreven **L-borden**; deze borden moeten zich in verticale stand en haaks op de lengteas op het voertuig bevinden, aan de achterzijde, zowel aan de linker- als aan de rechterzijde op een hoogte van tenminste 1 meter boven het wegdek. Het uitzicht erop mag niet belemmerd worden;
- 15 in de cabine van het trekkende motorvoertuig moeten op een voor de juridische bestuurder duidelijk zichtbare plaats leesbaar de volgende **gegevens van het motorvoertuig en de aanhangwagen** staan vermeld:
  - het totale gewicht
  - de hoogte
  - de lengte
  - de breedte
  - de hoogste asdruk

Trekker met oplegger

Toegelaten zijn trekkers:

- 1 die mogen en kunnen rijden met een snelheid van tenminste **80 km. per uur**;
- 2 met een wielbasis tenminste **3,20 meter** en ten hoogste **4,25 meter**;
- 3 die zijn voorzien van een **tachograaf** in overeenstemming met de wettelijke eisen alsmede van een deugdelijke en goedwerkende **toerenteller**; die ook voor de juridisch bestuurder goed leesbaar is;
- 4 die voorzien is van navigatieapparatuur;
- 5 uitgerust met een **niet-automatische** gangwissel of koppeling. De koppeling dient met de voet bediend te kunnen worden;
- 6 met een versnellingsbak met tenminste **8 voorwaartse** versnellingen. De versnellingsbak dient met de hand geschakeld te kunnen worden;
- 7 die zijn voorzien van **ABS**;
- 8 waarvan een eventueel aanwezige achterraak dient te zijn **geblindeerd**;
- 9 welke zijn voorzien van een zogenaamde '**dubbele bediening**' met pedalen met een stroef oppervlak, die zijn aangebracht op nagenoeg dezelfde hoogte boven de vloer en nagenoeg dezelfde afstand tot het schutbord als de pedalen van de feitelijke bestuurder en waarmee de juridische bestuurder de bedrijfsrem en de koppeling vanaf zijn zitplaats te allen tijde doeltreffend kan bedienen.
Een eventueel aanwezig gaspedaal aan de zogenaamde '**dubbele bediening**' dient voor de aanvang van het examen te worden verwijderd of opgeklapt. Gaat het rechter koppelpedaal mee bij de bediening van het linker, dan mag in geen geval de voet van de juridische bestuurder in het gedrang komen. Naast de pedalen dient dan voldoende voertruimte aanwezig te zijn;

Motorvoertuigen voor praktijkexamen C

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter C

Vrachtauto met aanhangwagen

Trekker met oplegger

Motorvoertuigen voor praktijkexamen D

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter D

- 10 die zijn voorzien van 4 originele of **4 gelijkwaardige buitenspiegels** waarmee zowel de feitelijke bestuurder als de juridische bestuurder het rechts en links naast en achter hem gelegen weggedeelte kan overzien.
Die spiegels moeten voldoen aan de wettelijk gestelde eisen. Zij moeten zodanig kunnen worden afgesteld dat de juridische bestuurder aan de linkerzijde van het voertuig de bovenste spiegel en aan de rechterzijde van het voertuig de onderste spiegel tot zijn beschikking heeft, waardoor:
- met de linker buitenspiegel de linker zijkant van de combinatie zichtbaar is vanaf de achterzijde van de oplegger tot ter hoogte van de achterzijde zitplaats feitelijke bestuurder én een zo groot mogelijk deel van het weggedeelte links naast en achter de combinatie kan worden overzien met minimaal het wettelijk voorgeschreven gezichtsveld;
  - met de rechterbuitenspiegel de rechterzijde van de combinatie zichtbaar is en vanaf de achterzijde oplegger tot ter hoogte van de achterzijde rechterportier én een zo groot mogelijk deel van het weggedeelte rechts naast en achter de combinatie kan worden overzien, met minimaal het wettelijk voorgeschreven gezichtsveld;
  - die zijn voorzien van twee '**dakspiegels**', links voor gebruik door de juridische bestuurder en rechts voor gebruik door de feitelijke bestuurder;
  - die zijn voorzien van **twee 'volgspiegels'**, links voor gebruik door de juridische bestuurder en rechts voor gebruik door de feitelijke bestuurder, waarmee in bochten en overige weggedeelten een zo groot mogelijk deel van de weg naast het voertuig kan worden overzien alsmede een zo groot mogelijk deel van de onder- en bovenzijde van het voertuig;
  - die zijn voorzien van een z.g. '**hoekspiegel**' of '**oogspiegel**';
  - die zijn voorzien van een z.g. '**dobblispiegel**' of een '**camerasysteem**' dat de dode hoek zichtbaar maakt;
  - die zijn voorzien van een vooruitkijkspiegel of -camera;
- 11 die zijn voorzien van een slaapcabine;
- 12 Voertuigen voor het eerst in gebruik genomen na 30 september 2004 en voertuigen, voorzien van een slaapcabine, in gebruik genomen voor 1 oktober 2004, dienen voorzien te zijn van een deugdelijke derde zitplaats volgens de definitie zitplaats uit de Regeling voertuigen.
Deze zitplaats dient tevens:
- a. naar voren gericht te zijn
  - b. voorzien te zijn van tenminste een heupgordel
  - c. voor een volwassen persoon een behoorlijke zitplaats te bieden
  - d. voldoende zicht te bieden op de verkeerssituatie
  - e. zodanig geplaatst dat de juridische bestuurder en de feitelijke bestuurder op geen enkele wijze worden gehinderd.
- Voor voertuigen voor het eerst in gebruik genomen na 31 oktober 2011 geldt aanvullend dat de derde zitplaats, conform de eisen in de Regeling voertuigen, vermeld moet zijn op het kentekenbewijs.
- 13 in de cabine van het motorvoertuig moeten op een voor de juridische bestuurder duidelijk zichtbare plaats leesbaar de volgende **gegevens van het motorvoertuig en de oplegger** staan vermeld:
- het totale gewicht
  - de hoogte
  - de lengte
  - de breedte
  - de hoogste asdruk

Motorvoertuigen voor praktijkexamen C

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter C

Vrachtauto met aanhangwagen

Trekker met oplegger

Motorvoertuigen voor praktijkexamen D

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter D

- 14 Opnameapparatuur in het examenvoertuig is toegestaan mits deze is uitgeschakeld en de opnameapparatuur zo is geplaatst dat deze het gezichtsveld van de examinerator en de bestuurder niet belemmert en de veiligheid van de examinerator niet in gevaar brengt. De examinerator heeft het recht te vragen en/of te controleren of de opnameapparatuur is uitgeschakeld. Indien de examinerator niet overtuigd is dat de opnameapparatuur is uitgeschakeld zal het examen geen doorgang vinden. Bij overtreding zullen de sancties genoemd in het hoofdstuk examenprocedures van het CCV-vademecum worden toegepast

Toelichting bij punt 5 en 6:

Bij elke gangwissel dient aan de volgende eisen te worden voldaan:

- De bestuurder bepaalt *zélf* het moment van gangwissel;
- De bestuurder bepaalt *zélf* welke gangwissel wordt uitgevoerd;
- De bestuurder bedient met zijn voet de koppeling;
- De bestuurder bedient met zijn hand de versnellingsbak.

Motorvoertuigen voor het praktijkexamen CE automatisch

Toegelaten zijn trekkers die voldoen aan alle hierboven gestelde eisen, met uitzondering van de punten 5 en 6.

Toegelaten zijn opleggers:

- 1 die zijn uitgevoerd met **één of meer assen** waarvan zowel de assen als de wielen niet stuurbaar of zelfsturend zijn;
- 2 die zijn voorzien van **ABS**;
- 3 die zijn voorzien van een **niet-doorzichtige doosvormige** opbouw of huif, niet zijnde een tank of tankcontainer;
- 4 waarvan de opbouw of huif nagenoeg **de lengte en breedte** van de laadvloer heeft en minimaal **de hoogte** van de trekker.

Toegelaten zijn combinaties van trekker en oplegger:

- 1 waarvan het toegestane maximummassa van de combinatie of trekker met oplegger tenminste **20.000 kg.** bedraagt;
- 2 waarvan de feitelijke totale massa van de combinatie of trekker met oplegger tenminste **15.000 kg.** bedraagt;
- 3 waarvan de totale lengte tenminste **14,5 meter** bedraagt;
- 4 die zijn beladen met een lading van tenminste **6.000 kg.**;
- 5 waarvan de lading **gelijkmatig verdeeld** en **deugdelijk vastgezet** moet zijn en bij voorkeur dient te bestaan uit **zand, grind of beton**;
- 6 die aan de uiterste voor en achterzijde zijn voorzien van de voorgeschreven **L-borden**. Deze borden moeten zich in verticale stand en haaks op de lengteas op het motorvoertuig bevinden, niet achter een ruit. Aan de voor- en achterzijde van het voertuig, zowel aan de linker- als aan de rechterzijde op een hoogte van tenminste 1 meter boven het wegdek. Het zicht erop mag niet worden belemmerd.

Motorvoertuigen voor het praktijkexamen D

Toegelaten zijn autobussen:

- 1 die mogen en kunnen rijden met een snelheid van tenminste **80 km. per uur**;
- 2 waarvan de wielbasis tenminste **5,25 meter** bedraagt;
- 3 waarvan de lengte tenminste **10 meter** bedraagt;
- 4 met een breedte van tenminste **2,40 meter**;
- 5 die volledig zijn ingericht voor het vervoer van tenminste **8 personen** exclusief de bestuurder;

Motorvoertuigen voor praktijkexamen C

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter C

Vrachtauto met aanhangwagen

Trekker met oplegger

Motorvoertuigen voor praktijkexamen D

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter D

- 6 niet zijnde een geleed voertuig;
- 7 die zijn voorzien van een **tachograaf** in overeenstemming met de wettelijke voorschriften alsmede van een deugdelijke en goedwerkende **toerenteller**, die ook voor de juridische bestuurder goed leesbaar is;
- 8 die zijn voorzien van navigatieapparatuur;
- 9 uitgerust met een **niet-automatische** gangwissel of koppeling. De koppeling dient met de voet bediend te worden;
- 10 met een versnellingsbak met tenminste **5 voorwaartse** versnellingen. De versnellingsbak dient met de hand geschakeld te worden;
- 11 die zijn voorzien van **ABS**;
- 12 welke voorzien zijn van een zogenaamde '**dubbele bediening**' met pedalen met een stroef oppervlak. Deze dubbele bediening dient op een dusdanige wijze te zijn aangebracht dat de juridische bestuurder de bedrijfsrem en de koppeling vanaf zijn zitplaats te allen tijde doeltreffend kan bedienen.
Een eventueel aanwezig gaspedaal aan de zogenaamde '**dubbele bediening**' dient voor de aanvang van het examen te worden verwijderd of opgeklapt. Gaat het rechter koppelingpedaal mee bij de bediening van het linker, dan mag in geen geval de linker voet van de juridische bestuurder in het gedrang komen. Naast de pedalen dient dan voldoende voetruimte aanwezig te zijn;
- 13 die aan de uiterste voor en achterzijde zijn voorzien van de voorgeschreven **L-borden**. Deze borden moeten zich in verticale stand en haaks op de lengteas op het motorvoertuig bevinden, niet achter een ruit. Aan de voor- en achterzijde van het voertuig, zowel aan de linker- als aan de rechterzijde op een hoogte van tenminste 1 meter boven het wegdek. Het zicht erop mag niet worden belemmerd;
- 14 die zijn voorzien van 4 originele of **4 gelijkwaardige buitenspiegels** waarmee zowel de feitelijke bestuurder als de juridische bestuurder het rechts en links naast en achter hem gelegen weggedeelte kan overzien. Die spiegels moeten voldoen aan de wettelijk gestelde eisen. Zij moeten zodanig kunnen worden afgesteld dat de juridische bestuurder aan de linkerzijde van het voertuig de bovenste spiegel en aan de rechterzijde van het voertuig de onderste spiegel tot zijn beschikking heeft, waardoor:
  - met de linker buitenspiegel de linkerzijde van de autobus zichtbaar is vanaf de achterzijde van de autobus tot ter hoogte van de achterzijde zitplaats feitelijke bestuurder én een zo groot mogelijk deel van het weggedeelte links naast en achter de autobus kan worden overzien met minimaal het wettelijk voorgeschreven gezichtsveld;
  - met de rechterbuitenspiegel de rechterzijde van de autobus zichtbaar is vanaf achterzijde autobus tot ter hoogte van de achterzijde rechterportier én een zo groot mogelijk deel van het weggedeelte rechts naast en achter de autobus kan worden overzien, met minimaal het wettelijk voorgeschreven gezichtsveld;
  - die zijn voorzien van een z.g. '**hoekspiegel**' of '**oogspiegel**'.
- 15 in de autobus moeten op een voor de juridische bestuurder duidelijk zichtbare plaats leesbaar de volgende gegevens van het motorvoertuig staan vermeld:
  - het totale gewicht
  - de lengte
  - de breedte
  - de hoogte
  - de hoogste asdruk
- 16 Opnameapparatuur in het examenvoertuig is toegestaan mits deze is uitgeschakeld en de opnameapparatuur zo is geplaatst dat deze het gezichtsveld van de examinerator en de bestuurder niet belemmert en de veiligheid van de examinerator niet in gevaar brengt. De examinerator heeft het recht te vragen en/of te controleren of de opnameapparatuur is uitgeschakeld. Indien de examinerator niet overtuigd is dat de opnameapparatuur is uitgeschakeld zal het examen geen doorgang vinden. Bij overtreding zullen de sancties genoemd in het hoofdstuk examenprocedures van het CCV-vademecum worden toegepast.

Motorvoertuigen voor praktijkexamen C

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter C

Vrachtauto met aanhangwagen

Trekker met oplegger

Motorvoertuigen voor praktijkexamen D

Motorvoertuigen voor praktijkexamen E achter D

Toelichting bij punt 9 en 10:

Bij elke gangwissel dient aan de volgende eisen te worden voldaan:

- De bestuurder bepaalt zélf het moment van gangwissel;
- De bestuurder bepaalt zélf welke gangwissel wordt uitgevoerd;
- De bestuurder bedient met zijn voet de koppeling;
- De bestuurder bedient met zijn hand de versnellingsbak.

Motorvoertuigen voor het praktijkexamen D automatisch

Toegelaten zijn autobussen, die voldoen aan alle hierboven gestelde eisen met uitzondering van punt 9 en 10.

Voertuigen voor het praktijkexamen E achter D

Als trekkende motorvoertuigen zijn toegelaten de motorvoertuigen die zijn toegelaten voor de categorie D (schakel of automatisch).

Toegelaten zijn aanhangwagens:

- 1** die een lengte hebben van tenminste **5 meter**;
- 2** waarvan de toegestane maximummassa tenminste **3.000 kg.** bedraagt;
- 3** die zijn beladen met een lading van tenminste **800 kg.**;
- 4** waarvan de lading **gelijkmatig verdeeld en deugdelijk vastgezet** moet zijn en bij voorkeur dient te bestaan uit **zand, grind of beton**;
- 5** waarmee het **aan- en afkoppelen op eenvoudige en deugdelijke wijze** kan geschieden;
- 6** die zijn voorzien van een niet-doorzichtige gesloten doosvormige opbouw of huif;
- 7** met een breedte van tenminste **2,40 meter**;
- 8** die zijn voorzien van een **gesloten opbouw of huif** waarvan de breedte en hoogte tenminste 2 meter is en die nagenoeg de lengte van laadvloer heeft;
- 9** die zijn voorzien van de voorgeschreven **L-borden**; deze borden moeten zich in verticale stand en haaks op de lengteas op het voertuig bevinden, aan de achterzijde, zowel aan de linker- als aan de rechterzijde op een hoogte van tenminste 1 meter boven het wegdek. Het uitzicht erop mag niet belemmerd worden.